

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin perusteltu ja keskeinen osa korkeakouluvisiota. Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden korostaminen luo vahvan arvopohjan koko järjestelmälle.

Tavoitetta voisi kuitenkin täydentää korostamalla selkeämmin korkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta ja saavutettavuutta osana sivistystehtävää. Sivistys ei synny vain kansallisella tasolla, vaan rakentuu konkreettisesti eri alueilla korkeakoulujen läsnäolon kautta.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä painottuvat arvot ja periaatteet, mutta konkreettisia keinoja niiden toteuttamiseksi tulisi täsmentää. Erityisesti tulisi huomioida:

alueellisen koulutustarjonnan turvaaminen

opiskelijoiden hyvinvointi ja oppimisen tuki

opetuksen laatu ja resurssit

Ilman näitä sivistystehtäviä jää helposti abstraktille tasolle.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on tärkeä ja kannatettava. Koulutuksen saavutettavuuden parantaminen on keskeinen osa sekä yksilöiden että yhteiskunnan kehitystä.

Tavoitteen muotoilussa tulisi kuitenkin huomioida, että saavutettavuus ei tarkoita pelkästään sisäänpääsyn helpottamista, vaan myös opintojen onnistunutta läpäisyä ja opiskelijoiden hyvinvointia.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä korostuu siirtymien sujuvoittaminen, mikä on perusteltua. Kuitenkin keskeinen puute on opiskelijoiden tuen riittämätön huomiointi.

Käytännön kokemusten mukaan merkittävä osa opiskelijoista tarvitsee jatkuvaa tukea koko opintojen ajan. Tämän vuoksi tulisi:

- varmistaa riittävät ohjaus- ja tukipalvelut
- huomioida opiskelijoiden erilaiset lähtötasot
- välttää liian standardoitua kansallista väylämallia

Paikalliset, oppilaitosten yhteistyöhön perustuvat ratkaisut ovat tässä keskeisiä.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta sen sisältö painottuu liiaksi tutkimuksen uutuusarvoon. Yhteiskunnan uudistuminen ei synny ainoastaan uuden tiedon tuottamisesta, vaan myös sen soveltamisesta.

Tavoitetta tulisi täydentää korostamalla:

- soveltavan tutkimuksen roolia
- pk-yritysten kehittämistä
- osaamisen siirtymistä käytäntöön

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä painottuu tutkimuksen laatu ja kunnianhimo, mutta soveltavan TKI-toiminnan merkitys jää liian vähälle huomiolle.

Suomen talouskasvun näkökulmasta olisi perusteltua:

- lisätä panostuksia soveltavaan tutkimukseen
- vahvistaa korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä
- kohdentaa resursseja pk-yritysten kasvun tukemiseen

Nykyinen painotus ei ole tuottanut riittäviä tuloksia talouskasvun osalta.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on lähtökohtaisesti perusteltu. Yhteistyön lisääminen ja työnjako voivat vahvistaa korkeakoulujärjestelmää.

Tavoitteen osalta on kuitenkin tärkeää varmistaa, että erikoistuminen ei johda alueellisen koulutustarjonnan kaventumiseen. Korkeakoulujen rooli alueellisina toimijoina tulee säilyttää vahvana.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä korostuu rakenteellinen kehittäminen, mutta vaikutusten arviointi jää puutteelliseksi.

Erityisesti tulisi huomioida:

- alueellisen saavutettavuuden säilyminen
- koulutuksen työelämälähtöisyys
- ammattikorkeakoulujen rooli alueellisessa kehityksessä

Rakenteelliset ratkaisut eivät saa heikentää vaikuttavuutta.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Rahoituksen monipuolistaminen on lähtökohtaisesti perusteltua. Kuitenkin rahoitusmallien kehittämisessä tulee huomioida korkeakoulujen erilaiset tehtävät ja toimintaympäristöt.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Ammattikorkeakoulujen jatkuvan oppimisen rahoitusta tulisi arvioida kriittisesti ja jopa poistaa jatkuvan oppimisen rahoitus. Pääosa suosituimmista opintojaksoista on ns. helppoja kurseja, joilla ei ole työelämävaikuttavuutta. Lisäksi jatkuvan oppimisen tarjontaa on saatavilla yksityisiltä markkinoilta.

Kun resursseista on pulaa tulisi ne kohdentaa tutkintokoulutukseen ja vaikuttavaan TKI-toimintaan. Uusien tehtävien lisäämistä ilman lisärahoitusta tulee välttää. Lisäksi tulisi varmistaa, että rahoitus tukee myös alueellista vaikuttavuutta, ei ainoastaan tutkimuksen kansainvälistä kilpailukykyä.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosittelujen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosittelukokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Visiosta puuttuu selkeä ja riittävän vahva näkökulma korkeakoulujen alueelliseen vaikuttavuuteen. Korkeakoulut eivät ole vain kansallisia tai kansainvälisiä toimijoita, vaan keskeinen osa alueellista kehitystä.

Lisäksi kokonaisuudessa tulisi priorisoida:

- opiskelijoiden hyvinvointi ja oppimisen laatu
- soveltavan TKI-toiminnan vahvistaminen
- koulutuksen saavutettavuus koko maassa

Sen sijaan tulisi kriittisesti tarkastella:

- lyhyttutkintojen kehittämistä
- jatkuvan oppimisen nykyisiä rahoitusmalleja

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva on monilta osin oikeansuuntainen, mutta se painottuu liiaksi rakenteellisiin ja kansainvälisiin näkökulmiin.

Alueellinen näkökulma jää liian vähälle huomiolle, vaikka se on keskeinen Suomen kaltaisessa maassa. Korkeakoulujen vaikutus syntyy pitkälti niiden kyvystä tukea alueellista osaamista, työmarkkinoita ja elinkeinoelämää.

Lisäksi opiskelijoiden hyvinvointiin ja oppimisen haasteisiin liittyvät kysymykset eivät näy tilannekuvassa riittävän vahvasti.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio on kunnianhimoinen ja sisältää useita kannatettavia tavoitteita. Kokonaisuutena se painottuu kuitenkin liiaksi rakenteellisiin ratkaisuihin ja tutkimuksen kansainväliseen kilpailukykyyn.

Jatkokehittämisessä tulisi siirtää painopistettä kohti:

- vaikuttavuutta
- opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia
- alueellista elinvoimaa
- työelämälähtöistä osaamisen kehittämistä

Vaikuttavuus ei synny yksittäisestä tekijästä, vaan kokonaisuudesta, jossa koulutus, TKI ja alueellinen kytkentä tukevat toisiaan.

9. Muut kommentit

Korkeakoulupolitiikassa tulee välttää ratkaisumalleja, jotka perustuvat oletukseen, että suuremmat yksiköt tai keskittäminen automaattisesti parantavat laatua tai vaikuttavuutta. Aivan keskeistä on myös se, että minkälainen on valmistuneiden opiskelijoiden osaaminen. Jos tutkinnon voi suorittaa verkossa käymättä kampuksella, voi osaaminen olla hyvin alhaisella tasolla.

Keskeistä on varmistaa, että:

- koulutus säilyy saavutettavana koko maassa
- korkeakoulut pystyvät tukemaan alueellista kehitystä
- opiskelijoiden oppiminen ja hyvinvointi ovat keskiössä

Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että Suomen kansainvälinen vetovoima ei ole itsestäänselvyys. Eryteisesti teknisillä aloilla kilpailu kansainvälisistä opiskelijoista on kiristynyt merkittävästi.

Korkeakoulujärjestelmää tulee kehittää realistisesti, vaikuttavuus edellä ja koko Suomen tarpeet huomioiden.

Hallila Jaakko
Seinäjoen ammattikorkeakoulu